

Asia: VN/10378/2019

Lausuntopyyntö henkilötunnuksen uudistamista pohtineen työryhmän loppuraportista

Lausunnonantajan huomiot ehdotuksen vaikutuksista oman organisaation näkökulmasta

Toimintatapoihin liittyvät suorat ja epäsuorat vaikutukset

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirissä julkisen erikoissairaanhoidon toimijana on käytössä lähes 300 erilaista, osa merkittäviä ja osa pienempiä, tietojärjestelmää. Lähes kaikkien näiden pohjalla käytetään potilaiden tunnistamiseen ja yhdistämiseen henkilötunnusta tai henkilötunnuksesta kryptausavaimella johdettua pseudonymisoitua tunnusta. Jopa monissa lääkintälaitteissa esim. ultraäänilaitteissa käytetään tunnistautumiseen henkilötunnusta. Henkilötunnuksen muuttaminen aiheuttaa merkittäviä muutoksia kaikkiin näihin järjestelmiin. Osa järjestelmistä on jo elinkaarensa loppupuolella ja henkilötunnus on kovakoodattu järjestelmiin niin vahvasti, että muutoksien toteuttaminen näihin järjestelmiin ei todennäköisesti tule onnistumaan ollenkaan.

Muutoksenkin jälkeen terveydenhuollossa on olennaista tunnistaa potilas samalla tunnisteella, jotta potilaan hoitotiedot säilyvät ehjänä. Samoin ennen uudistusta tullut tietosisältö tulee olla yhdistettävissä samaan potilaaseen koko hänen elämänsä ajan eli henkilötunnuksen uudistuksessa tulee säilyä jatkuvuus tietojen yhdistämisessä. Samoin tiedolla johtamisen -järjestelmissä, jossa potilaan tiedot on pseudonymisoitu, on tärkeää säilyttää eheänä vanhojenkin tietojen osalta se, että sama potilas on tunnistettavissa yhdellä tunnisteella.

Potilaan iän todentaminen luotettavalla tavalla on myös olennaista terveydenhuollossa. Onko se jatkossa saatavissa, vaikka jonain lisätietona terveydenhuollon toimijoille sekä muille sitä tarvitseville toimijoille?

Hyvää uudistuksessa olisi ehdotus siitä, että potilaan olisi jatkossa tunnistettava itsensä sähköisesti ennen palvelun saamista. Terveydenhuollossa etävastaanottojen määrä on koko ajan lisääntymässä, joten luotettava tunnistautuminen on olennaista. Samoin fyysisillä käynneillä ja hoitajaksoilla tämä olisi tarpeellista. Toisaalta ongelmaksi voi tulla se, että asiakaskuntaan kuuluu myös paljon iäkkäitä henkilöitä, joille tunnistautuminen sähköisesti voi olla hankalaa oppia.

Arvioidut kustannusvaikutukset

Kustannusvaikutukset ovat varsin suuret. Isoimmat järjestelmätoimittajamme eivät vielä osanneet niitä arvioida, mutta totesivat tämän olevan varsin merkittävä kustannuksia aiheuttava muutos. Eri järjestelmien suuri määrä (lähes 300 järjestelmää) aiheuttaa väistämättä ison päivitysruljanssin sekä kalliit kustannukset. Järjestelmistä on myös lukuisia liittymiä muihin järjestelmiin, jotka pitää myös päivittää uudelle henkilötunnukselle, tämä lisää myös toimittajien määrää, jotka laskuttavat kustannuksista. Samoin kustannuksia syntyy siitä, että tämä aiheuttaneen uudistamistarpeen osalle järjestelmistä, kun vanhoihin järjestelmiin ei ole kustannustehokasta tai edes mahdollista lähteä toteuttamaan näin isoa muutosta. Lisäksi muutokset käytössä oleviin potilastietojärjestelmää hyödyntäviin järjestelmiin ja liittymillä toisiinsa yhdistettäviin järjestelmiin pitäisi tehdä suunnilleen samanaikaisesti, jotta niiden toimivuus jatkuu.

Henkilötunnuksen muutosprosessi vaatii valtavasti henkilöresurssia ohjelmistotoimittajilta muutosten tekemiseen ja sairaanhoitopiiriltä projektijohtamista muutosten hallinnointiin ja aikatauluttamiseen sekä ict-henkilöstöä tekemiseen.

Muut vaikutukset

-

Aikataulu ja siirtymäajat

Ehdotettu käyttöönottoaikataulu vuonna 2023 väestötietojärjestelmää hyödyntävien organisaatioiden osalta tulee ehdottomasti liian nopeasti. Pidemmällä aloitusajalla ohjelmistotoimittajat voisivat saada muutoksen huomioitua muutenkin uusia teknologisia muutoksia hyödyntäessään. Toisaalta tuo siirtymäajan puitteissa muutokset saataisiin helpommin tehtyä. Pitkän siirtymäajan ongelmaksi voi tulla se, että toimittajat ovat eri aikaan valmiita hyödyntämään uusia tietoja eikä ohjelmat toimi yhteen. Tämä aika voisi olla lähinnä pilotointia uuden systeemin suhteen.

Helpompaa olisi, jos olisi joku sovittu aika, jolloin kaikki siirtyvät uuden malliseen henkilötunnukseen. Vertailun vuoksi kaikki siirtyivät markoista euroihin samaan aikaan. Jonkinlainen siirtymäaika on varmaankin tarpeen, mutta mieluummin kuukausia kuin vuosia.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Muutoksen haasteellisuus ja kustannusvaikutukset ovat merkittävät ja siitä näkökulmasta kokonaishyödyllisyys näyttäytyy sairaanhoitopiiriin näkökulmasta hyvin kyseenalaiselta.

